

คำวินิจฉัยของ นายประเสริฐ นาสกุล ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๑/๒๕๕๕

วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อ
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓

กระทรวงยุติธรรมเสนอคำร้องเป็นหนังสือ ที่ ยธ ๐๒๐๑/๒๕๑๒๔ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๒ ถึงเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ความว่า ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๒๘๖/๒๕๕๐ หมายเลขแดงที่ ๒๑๕๔/๒๕๕๐ ของศาลจังหวัดแพร่ ระหว่างพนักงานอัยการจังหวัดแพร่ โจทก์ นายนคร ดวงแก้ว กับพวก จำเลย โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยทั้งสองมีความผิด จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ ภาค ๒ พิพากษายืน จำเลยฎีกาว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๓๓ ศาลฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า จะต้องใช้บทบัญญัติดังกล่าววินิจฉัยคดี กรณีต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และไม่ปรากฏว่า มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น จึงขอให้กระทรวงยุติธรรมส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ ต่อไป

ข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา

๑. รัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า

“มาตรา ๖ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

มาตรา ๓๓ ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่า บุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

มาตรา ๒๖๕ ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือ คู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า คำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว”

๒. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ บัญญัติว่า

“มาตรา ๑๕ ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เว้นแต่การมีไว้ในครอบครองในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามที่รัฐมนตรีจะอนุญาตเป็นหนังสือเฉพาะรายหรือเฉพาะกรณี que เห็นสมควร

การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่า ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

มาตรา ๖๕ ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา ๖๖ ผู้ใดจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ มีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกินหนึ่งร้อยกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษนั้นปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์เกินหนึ่งร้อยกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต”

๓. พนักงานอัยการจังหวัดแพร่ โจทก์ ฟ้องนายนคร ดวงแก้ว กับพวก จำเลย ขอให้ศาลจังหวัดแพร่ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๘ มาตรา ๑๕ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๑๐๒ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๕๘ และมาตรา ๓๒ และบวกโทษจำคุกของจำเลยที่ ๑ ในคดีอื่นเข้ากับโทษจำเลยที่ ๑ ในคดีนี้ จำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธ

๔. ศาลจังหวัดแพร่มีคำพิพากษา ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ ว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง จำคุกคนละ ๑๕ ปี จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและสอบสวน เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณามีเหตุบรรเทาโทษลดโทษให้หนึ่งในสาม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ จำคุกคนละ ๑๐ ปี บวกโทษจำคุก ๗ เดือน ของจำเลยที่ ๑ ซึ่งรอการลงโทษไว้ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๔๔๘/๒๕๓๕

ของศาลจังหวัดอำนาจเจริญ เข้ากับโทษในคดีนี้ รวมจำคุกจำเลยที่ ๑ มีกำหนด ๑๐ ปี ๗ เดือน และริบเฮโรอินของกลางที่เหลือจากการตรวจพิสูจน์

๕. จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ ภาค ๒ มีคำพิพากษา ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ ว่า ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่า ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” บทบัญญัติดังกล่าวเป็นข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาด เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันมีเฮโรอินซึ่งคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์หนักถึง ๓๖.๕ กรัม ไว้ในครอบครองเช่นนี้ จึงถือได้ว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันมีเฮโรอินดังกล่าวไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายแล้ว จำเลยทั้งสองจะอ้างหรือนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าวหาได้ไม่ จำเลยทั้งสองจึงมีความผิดตามฟ้อง ที่ศาลชั้นต้นพิพากษามานั้นชอบแล้ว อุทธรณ์ของจำเลยทั้งสองฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน

๖. จำเลยฎีกาโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๓๓ ใช้บังคับไม่ได้ ศาลฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า จะใช้กฎหมายดังกล่าววินิจฉัยคดี จึงเป็นกรณีโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ บัญญัติให้ส่งข้อโต้แย้งดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย และให้ศาลรอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว ดังนี้ จึงให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และให้ส่งปัญหาที่จำเลยโต้แย้งผ่านกระทรวงยุติธรรมไปตามทางการ ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๓๓ หรือไม่

โดยที่พยานหลักฐานที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับมาเพียงพอที่จะวินิจฉัยคำร้องนี้ได้แล้ว ไม่จำเป็นต้องแสวงหาพยานหลักฐานอื่นใดอีก

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๒๖๔
๒. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒ มาตรา ๕๘ มาตรา ๗๘ และมาตรา ๘๓
๓. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔ มาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๑๕ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๑๐๒

ปัญหาที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย

๑. ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้หรือไม่

๒. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

คำวินิจฉัย

ปัญหาแรก เนื่องจากศาลฎีกาส่งคำร้องนี้ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

ปัญหาที่สอง เนื่องจากพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวน เป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่า ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” อาจสรุปได้ว่า

บทบัญญัติและโทษเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑

- ห้ามผลิต นำเข้า หรือส่งออก (ไม่กำหนดปริมาณ) (มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง)
- ฝิ่น จำคุกตลอดชีวิต (มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง)
- ห้ามผลิต นำเข้า หรือส่งออก (ไม่กำหนดปริมาณ) เพื่อจำหน่าย (มาตรา ๑๕ วรรคสอง)
- ฝิ่น ประหารชีวิต (มาตรา ๖๕ วรรคสอง)
- ห้ามจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย (มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง/วรรคสอง)
- ฝิ่น ไม่เกิน ๑๐๐ กรัม (จำคุก ๕ ปี - ตลอดชีวิต และ ปรับ ๕๐,๐๐๐ - ๕๐๐,๐๐๐ บาท) (มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง)
- เกิน ๑๐๐ กรัม (จำคุกตลอดชีวิต/ประหารชีวิต) (มาตรา ๖๖ วรรคสอง)
- ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองจำนวน เป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่า เพื่อจำหน่าย (มาตรา ๑๕ วรรคสอง)
- การมีไว้ในครอบครองจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่า เพื่อจำหน่าย (มาตรา ๑๕ วรรคสอง)

ซึ่งฝ่ำฝิ่น ต้องระวางโทษเท่ากับกรณี “ไม่เกิน ๑๐๐ กรัม” เพื่อจำหน่าย (มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง)
และมีความหมายด้วยว่า

(๑) การที่พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า การผลิต นำเข้า ส่งออกยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่า เป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย และต้องระวางโทษประหารชีวิตก็ดี หรือการมีไว้ในครอบครอง ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่า เป็นการมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และต้องระวางโทษจำคุกห้าปีถึงตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาทก็ดี เป็นการกล่าวหา และกำหนดโทษ โดยไม่มีการพิสูจน์ว่า ผู้กระทำความผิดได้กระทำการนั้น ๆ เพื่อจำหน่าย

(๒) ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ซึ่งมีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกิน ๑๐๐ กรัม เช่น ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป เป็นของกลาง เจ้าหน้าที่มีโอกาสเลือกได้ระหว่าง

(๒.๑) การกล่าวหาว่า ผลิต นำเข้า หรือส่งออก ยาเสพติดให้โทษ ๑ (ไม่กำหนดปริมาณ) เพื่อจำหน่าย ต้องพิสูจน์ทั้งการผลิต นำเข้า หรือส่งออก และจำหน่าย ด้วย จึงจะถือว่าเป็นการผลิต ... เพื่อจำหน่าย กับการกล่าวหาว่า ผลิต นำเข้า หรือส่งออกยาเสพติดให้โทษ ๑ ซึ่งมีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป ต้องพิสูจน์การผลิต นำเข้า หรือส่งออกเท่านั้น ก็ถือว่า เป็นการผลิต ... เพื่อจำหน่ายแล้ว เพราะพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ๑ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ให้ถือว่า การผลิต ส่งออก หรือนำเข้ายาเสพติด ๑ ซึ่งมีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป เป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายโดยเฉพะอย่างยิ่ง ส่วนหลังนี้ให้ลงโทษถึงประหารชีวิตด้วย แม้แต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง ยังบัญญัติว่า “ ... คดีที่มีข้อหาในความผิด ซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้น กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่า จำเลยได้กระทำความผิดจริง”

(๒.๒) การกล่าวหาว่า มีไว้ในครอบครองยาเสพติดให้โทษ ๑ ซึ่งมีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกิน ๑๐๐ กรัมเพื่อจำหน่าย ต้องพิสูจน์ ทั้งการมีไว้ในครอบครองและการจำหน่าย จึงถือว่า เป็นการมี ... เพื่อจำหน่าย กับการกล่าวหาว่า มียาเสพติด ๑ ซึ่งมีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป ต้องพิสูจน์การมีไว้ในครอบครองเท่านั้น ก็ถือว่า เป็นการมีเพื่อจำหน่ายแล้ว เพราะพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ๑ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ให้ถือว่า เป็นการมียาเสพติดให้โทษ ๑ เพื่อจำหน่าย และในทำนองเดียวกัน ก็ต้องใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง ด้วย เพราะพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ๑ มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง กำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้

จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป นั้น พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฯ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ดังกล่าวข้างต้น ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญซึ่งบัญญัติว่า “มาตรา ๓๓ ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหา หรือจำเลยไม่มีความผิด” แต่พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฯ กำหนดความผิดที่มีโทษทางอาญาว่า การกระทำอันต้องห้ามนั้นๆ เป็นความผิด ซึ่งรัฐธรรมนูญบัญญัติให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหา หรือจำเลยไม่มีความผิด

โดยอาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง และใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖

นายประเสริฐ นาสกุล

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ